

บทที่ 6

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

นับตั้งแต่ประเทศไทย เริ่มมีแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การพัฒนาทางด้าน อุตสาหกรรมได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (ปี 2530-2534) ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน เน้นให้มีการจัดระบบการผลิต เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับการใช้ทรัพยากรของประเทศ ส่งเสริมการส่งออก และการใช้วัตถุดิบในประเทศ เป็นหลัก โดยประเภทอุตสาหกรรมที่เน้น ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมในครอบครัว อุตสาหกรรมขนาดย่อม และอุตสาหกรรมภูมิภาค อุตสาหกรรมวิศวกรรม และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก สำหรับด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาดนั้น ได้มีการปรับปรุงแผนพัฒนาระบบสาธารณสุขภาค สาธารณูปการใหม่ ให้ดำเนินการเร็วกว่าแผนเดิมที่วางไว้ นอกจากนี้มีนโยบายมุ่งกระจายการ พัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่ส่วนภูมิภาค ทั้งนี้เพราะการพัฒนาอุตสาหกรรมและโรงงานอุตสาหกรรม กระจุกตัวอยู่ในส่วนกลางและกรุงเทพมหานครจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาความแออัด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น การกระจายการพัฒนา อุตสาหกรรมออกสู่ภูมิภาค เป็นส่วนหนึ่งที่แก้ไขปัญหาเหล่านี้ลดความรุนแรงลง ทั้งนี้เพราะการพัฒนา อุตสาหกรรมนำมาซึ่งแหล่งแรงงานและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ กระจายสู่ภูมิภาค ทำให้ผู้คน แทนที่จะอพยพเข้าสู่เมืองหลวง ก็หันมาทำงานในท้องถิ่น หรือภูมิภาคมากขึ้น สิ่งสำคัญ รัฐจะต้อง สร้างแรงจูงใจต่าง ๆ ในพื้นที่หรือภูมิกษณนั้น ๆ แก่ผู้ประกอบการหรือนักลงทุนให้มากกว่าในส่วน กลางและกรุงเทพฯ เช่น การสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และปัจจัยพื้นฐานจำเป็นต่าง ๆ ต่อการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมและการกำหนด เขตส่งเสริมการลงทุนที่ ให้สิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการ เพื่อชดเชยข้อเสียเปรียบของทำเลหรือพื้นที่นั้น ๆ รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการขยายการบริการด้านการส่งออกขึ้นในภูมิภาค ทั้งนี้การให้สิ่งจูงใจ ต่าง ๆ จะมีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้ง ก็ต่อเมื่อสิ่งจูงใจนั้นเหมาะสมกับลักษณะของโครงการ

การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการพัฒนาฐานะทางเศรษฐกิจ ของท้องถิ่นหรือภูมิภาคให้ดีขึ้น ซึ่งเงินการประกอบการอุตสาหกรรม สิ่งทีผู้ประกอบการพึงคำนึงถึง คือ การเลือกทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม ที่จะมาสู่ความสำเร็จในการดำเนินกิจการ

จากการศึกษาถึงรูปแบบที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่า ปี 2530 มีโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 1,565 โรงงาน โดยโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ ส่วนใหญ่ประกอบด้วยอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดครัวเรือน สำหรับประเภทอุตสาหกรรมนั้น มีจำนวน 12 ประเภท ได้แก่ อุตสาหกรรมประเภทแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร ซึ่งเป็นประเภทอุตสาหกรรมที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่าประเภทอื่น ๆ อุตสาหกรรมขุดระเบิด ย่อยหิน ร่อนกรวด ทราย และคัดทราย อุตสาหกรรมวัสดุสิ่งก่อสร้างที่ไม่ได้ทำจากไม้และโลหะ อุตสาหกรรมสิ่งทอ และตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากไม้ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากกระดาษหรือบรรจุห่อสินค้าและสิ่งพิมพ์ อุตสาหกรรมปิโตรเลียม เคมีภัณฑ์และก๊าซ อุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์จากพลาสติก อุตสาหกรรมเซรามิก อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมวิศวการโลหะและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเครื่องประดับและอัญมณี ประเภทอุตสาหกรรมเหล่านี้มีอยู่ในเขตอำเภอเมืองครบทั้ง 12 ประเภท โดยเขตเมืองเชียงใหม่เป็น อำเภอที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดของจังหวัดคือ มีจำนวนถึง 454 โรงงาน หรือเป็น สัดส่วน 1 ใน 3 ของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด รวมทั้งยังมีการรวมตัวของแรงงานอยู่เป็น จำนวนมาก นอกจากนี้โครงสร้างของอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองมีความหลากหลายมากกว่าอำเภออื่น ๆ ของจังหวัด โดยให้บริการและบริโภคแก่คนในเมืองหรืออำเภอรอบนอก ส่วนอำเภออื่น ๆ โรงงานอุตสาหกรรมกระจายมากน้อยต่างกัน ซึ่งแล้วแต่ว่าพื้นที่นั้น ๆ จะมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมากน้อยแค่ไหน

สำหรับการกระจายตัวของอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่ระยะหลังเริ่มมีการขยายตัวมากขึ้น เมื่อพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของโรงงานอุตสาหกรรมในปี 2526-2530 ปรากฏว่า อัตราการเพิ่มขึ้นต่อปีของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดเป็นร้อยละ 6.2 อำเภอที่อัตราเพิ่มขึ้นต่อปีมากที่สุด ได้แก่ อำเภอหางดง รองลงมาได้แก่อำเภอสารภี และสันทราย ทั้งนี้อำเภอเมืองแม้จะมีโรงงานตั้งอยู่มากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาถึงอัตราเพิ่มขึ้นต่อปีนั้น เป็นร้อยละ 6.2 ทั้งนี้เนื่องจากเขตเมืองมีจำนวนโรงงานอยู่เป็นจำนวนมากแล้ว และการที่โรงงานกระจุกตัวในเขตเมืองมากนั้น ก่อผลเสียต่อสภาพแวดล้อมของเมืองที่มีความสำคัญทางการท่องเที่ยว หน่วยงานของรัฐจึงได้เริ่มมีนโยบายที่จะควบคุมการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเมือง โดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองมากขึ้น จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการที่จะพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพราะปัจจัยต่าง ๆ เหมาะต่อการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม อาทิเช่น เชียงใหม่เป็นเมืองหลักของภูมิภาค มีการพัฒนามากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในภูมิภาค ลักษณะภูมิประเทศเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการอุตสาหกรรม อีกทั้งยังมีโครงการ

พัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรมและเป็นศูนย์กลางการคมนาคม ขนส่ง ของภูมิภาค มีโครงข่ายการคมนาคม ขนส่ง ทั้งทางรถไฟ รถยนต์ เครื่องบิน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ นอกจากนี้ยังมีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ระบบถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานศึกษาต่าง ๆ อย่างครบครัน รวมทั้งนโยบายของรัฐได้สนับสนุนให้จังหวัด เชียงใหม่มีบทบาทด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น จากปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้มีโรงงานอุตสาหกรรมส่วนมากตั้งอยู่ในเขตเมือง เป็นรูปแบบของการกระจุกตัวอยู่ใกล้ศูนย์กลางเมือง และเกาะตามเส้นทางคมนาคมสายสำคัญ ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการประหยัดค่าขนส่ง ประหยัดภายนอกในตัวเมือง และประหยัดภายนอกในอุตสาหกรรมเดียวกัน จึงมีผลทำให้ราคาที่ดินในเขตเมืองสูงมาก เนื่องจากหน่วยเศรษฐกิจเฉลี่ยเห็นถึงผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะได้รับจากเขตเมือง เมื่อมีการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมในเขตเมือง จะก่อผลเสียต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน และปัญหาต่าง ๆ เช่น การจราจรติดขัด แหล่งเสื่อมโทรม เป็นต้น ทางหน่วยงานท้องถิ่นและรัฐบาลจึงได้พยายามที่จะจัดมาตรการต่าง ๆ เพื่อไม่ให้มีอุตสาหกรรมขยายตัวในเขตเมืองมากนัก ส่วนในเขตอำเภอรอบนอก มีประเภทอุตสาหกรรมน้อยประเภทกว่าในเขตเมือง ยิ่งห่างไกลจากตัวเมืองออกไป จำนวนและประเภทโรงงานอุตสาหกรรมลดน้อยลง ยกเว้นบางอำเภอที่อยู่ห่างไกลตัวเมือง แต่ก็ยังมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมค่อนข้างมาก เช่น อำเภอฝาง อำเภอแม่แตง เป็นต้น ทั้งนี้เพราะอำเภอเหล่านี้มีทรัพยากรธรรมชาติ มีภูมิประเทศเหมาะแก่การปลูกพืชเกษตรกรรม ซึ่งเป็นวัตถุดิบของการประกอบกิจการอุตสาหกรรม และมีเส้นทางคมนาคมที่สามารถติดต่อกับจังหวัดรอบนอก ใกล้เคียง และตัวเมืองได้สะดวก ในแต่ละพื้นที่มีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมสำหรับการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมของแต่ละประเภทอุตสาหกรรมต่างกันและปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมากน้อยแตกต่างกัน ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอำเภอรอบนอกของจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นประเภทแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร รองลงมาได้แก่ ประเภทผลิตภัณฑ์จากไม้ ประเภทอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมและมีแนวโน้มในการพัฒนาสูงได้แก่ อุตสาหกรรมประเภทแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และเป็นตลาดกลางในการซื้อขายสินค้าเกษตรจากจังหวัดใกล้เคียงในภูมิภาควัตถุดิบที่จะนำมาป้อนโรงงาน นอกจากนี้อุตสาหกรรมประเภท หัตถอุตสาหกรรม ซึ่งได้แก่ อุตสาหกรรมประเภทผลิตภัณฑ์จากไม้ เซรามิค เครื่องประดับ อัญมณี สิ่งทอและตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น ที่มีแนวการพัฒนาสูง ทั้งนี้เพราะจังหวัด เชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ มีการคมนาคม เข้าถึงสะดวกได้ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน ประกอบกับมีวัตถุดิบและแรงงานฝีมือทางด้านนี้ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยเสริมให้หัตถอุตสาหกรรมพัฒนาและเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ได้รับความสนใจจากทั้งในและนอกประเทศมากขึ้น

ส่งผลให้อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ขยายตัวเพื่อรองรับธุรกิจอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยอุตสาหกรรมประเภทดังกล่าว จะมีการขยายตัวสูงขึ้นในเขตอำเภออำเภอสันกำแพง อำเภอเมือง และอำเภอหางดง ส่วนอุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรมวัสดุสิ่งก่อสร้างที่เป็นประเภทอุตสาหกรรมที่มีอัตราการขยายตัวต่อปีสูงสุด และรองลงมานั้นในช่วงปี 2526-2530 ได้มีการขยายตัวของอุตสาหกรรมประเภทดังกล่าวสูงในอำเภอเมือง ทั้งนี้เพราะเมืองมีการขยายตัวมากขึ้น ทั้งหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ และจำนวนประชากรตั้งถิ่นฐานเป็นจำนวนมาก อุตสาหกรรมดังกล่าวจึงได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองของหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ และประชากรให้เพียงพอต่อความต้องการทั้งภายในเขตเมือง และอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัด โรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดมักยึดที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ตามถนนสายสำคัญ ๆ หากเป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองออกไป ซึ่งเป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อมและครัวเรือน จะตั้งในหมู่บ้านซึ่งเกาะอยู่ริมถนนของหมู่บ้าน หรือตั้งในแหล่งวัดกุฏิและตลาดของชุมชน สำหรับการขนส่งวัตถุดิบและผลผลิต จะใช้การขนส่งทางรถยนต์เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะวิธีการขนส่งดังกล่าวสามารถเข้าถึงพื้นที่ต่าง ๆ ได้สะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าขนส่งมากกว่าวิธีการขนส่งแบบอื่นในระยะทางไม่ไกลมากนัก

โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่มีแนวโน้มที่จะขยายตัวในพื้นที่ชานเมืองริมถนนวงแหวนรอบนอก และอำเภอใกล้เคียงกับเขตเมืองที่สามารถติดต่อกันได้สะดวกรวดเร็ว รวมทั้งมีความสำคัญทางการท่องเที่ยว และมีทรัพยากรธรรมชาติหรือผลิตผลทางการเกษตรนานาชนิด ดังนั้นประเภทอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้น จะเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ โดยจะเป็นลักษณะของการสนับสนุนส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้ว คืออุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้าในรูปแบบและประสิทธิภาพการผลิตที่ได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้น และเพียงพอต่อความต้องการของหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ และการบริโภคของประชากรในท้องถิ่น เนื่องจากเมืองมีการพัฒนาและขยายตัวมากขึ้น ประเภทอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มจะมีการขยายตัวและเกิดขึ้นต่อไป จะเป็นอุตสาหกรรมที่มีผลเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้ว เช่น โรงงานทำกระป๋อง โรงงานผลิตกล่องอัญมณีและเครื่องประดับ อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ หรือหีบห่อสินค้า เป็นต้น ส่วนอุตสาหกรรมวิศวกรรมโลหะและอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะโรงงานขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ มีแนวโน้มที่จะไปตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ เพราะอุตสาหกรรมประเภทดังกล่าวต้องอาศัยวัตถุดิบจากต่างประเทศ ซึ่งใช้ต้นทุนการประกอบการสูง การตั้งในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมผู้ประกอบการจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น ยกเว้นภาษีอากร เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมทั้งส่วนประกอบต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตสินค้า และของที่ใช้ในการสร้าง

ประกอบ ตลอดจนความสะดวกในด้านต่าง ๆ ที่ทางนิคมอุตสาหกรรมมีให้ เช่น ระบบการคมนาคมขนส่ง ระบบสื่อสาร ระบบกำจัดน้ำเสียต่าง ๆ อีกทั้งบริเวณที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมดังกล่าว เป็นบริเวณที่สามารถหาแรงงานได้ง่าย และอัตราค่าแรงงานต่ำ (ดูภาคผนวก ก. ประกอบ) ซึ่งอุตสาหกรรมประเภทดังกล่าว มีความต้องการแรงงานสูง ดังนั้นนอกจากจะได้รับสิทธิประโยชน์และความสะดวกในด้านต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในด้านแรงงานลงอีกด้วย ผู้ประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในเขตอุตสาหกรรมส่งออกนั้น มักเป็นนักลงทุนต่างชาติ ก่อผลดีต่อการสร้างเสริมความรู้ ความชำนาญแก่แรงงานในท้องถิ่นซึ่งเป็นแรงงานที่มีพื้นฐานทางการเกษตรกรรม ขาดทักษะในงานด้านอุตสาหกรรม ตลอดจนถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดและภูมิภาค เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมมีความเจริญควบคู่ไปกับภาคเกษตรกรรม อันจะก่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนา เกิดผลดีทั้งภาคเศรษฐกิจในเขตชนบท และในเขตเมือง ทั้งยังสามารถช่วยอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม ความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมที่ดั้งงามให้คงอยู่ควบคู่กันไป

ในการศึกษาจากการสุ่มตัวอย่างของโรงงานอุตสาหกรรมทุกประเภทในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อมและครัวเรือน ผู้ประกอบการเป็นคนท้องถิ่น สำหรับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีหลายปัจจัย ปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุดโดยภาพรวม 3 อันดับแรก คือ แหล่งวัตถุดิบ การคมนาคมขนส่ง และมีบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ แหล่งตลาด ส่วนปัจจัยรองลงมาได้แก่ แรงงาน การมีที่ดินเป็นของตนเอง การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ แหล่งพลังงาน ตั้งใกล้โรงงานอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน คล้ายคลึงกันหรือเกี่ยวข้องกัน และแหล่งเงินทุน นอกจากนี้ยังมีการออกแบบสอบถามสำหรับนักวิชาการ เพื่อที่จะนำเอาความคิดเห็นในเรื่องของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแต่ละประเภท ระหว่างกลุ่มศึกษา 2 กลุ่มนี้ มาเปรียบเทียบกัน ซึ่งปรากฏว่าในแต่ละประเภทอุตสาหกรรมนั้น ให้ความสำคัญกับปัจจัยหลักและรองในบางประเภทอุตสาหกรรมเหมือนกัน และในบางประเภทก็ให้ความสำคัญกับลำดับปัจจัยแตกต่างกัน ทั้งนี้ได้คำนึงถึงขนาดของโรงงาน และลักษณะของสินค้า ลักษณะของวัตถุดิบ มาประกอบการพิจารณาด้วย นอกจากนี้ก็ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกแหล่งที่ตั้งโดยภาพรวมระหว่างความคิดเห็นของผู้ประกอบการ และนักวิชาการ จากการทดสอบได้ยอมรับสมมุติฐานที่ว่าความคิดเห็นระหว่างผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม และนักวิชาการเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมนั้นแตกต่างกัน สำหรับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมของนักวิชาการ 3 ปัจจัยแรก คือ การคมนาคมขนส่ง และมีบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ แหล่งวัตถุดิบ

แหล่งแรงงาน ปัจจัยรอง ได้แก่ แหล่งตลาด การเป็นแหล่งท่องเที่ยว ตั้งใกล้โรงงานอุตสาหกรรม ประเภทเดียวกัน คล้ายคลึงกัน หรือเกี่ยวข้องกันและแหล่งพลังงาน

ซึ่งผลของการศึกษา ทั้งผู้ประกอบการและนักวิชาการ นอกจากจะคำนึงถึงปัจจัยพื้นฐาน จำเป็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม และแนวความคิดของ Weber ที่ให้ความสำคัญกับค่าขนส่งหรือค่าแรงงาน และการรวมกลุ่มของโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการประหยัดภายนอก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกแหล่งที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่เหมาะสม โดยจะเป็นแหล่งที่ตั้งที่เสียต้นทุนการผลิตต่ำสุด ตามแนวความคิดของ Weber แล้ว ยังได้มีการคำนึงถึงเหตุผลส่วนตัว ความคุ้นเคยกับพื้นที่นั้น หรือราคาที่ดิน และการมีที่ดินเป็นของตนเองอยู่แล้ว ทำให้ผู้ประกอบการมีความรู้สึกมั่นใจในการประกอบการ และเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตในขั้นต้น จะเห็นได้ว่า การเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่เหมาะสมนั้นได้ให้ความสำคัญกับทำเลที่ตั้ง หรือแหล่งที่ตั้ง โดยหวังกำไรสูงสุด และต้นทุนการผลิตต่ำสุด สำหรับการคำนึงถึงพฤติกรรมหรือเหตุผลส่วนตัวในการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม เช่น ความคุ้นเคยกับพื้นที่ เป็นต้น ในส่วนของนักวิชาการซึ่งไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติจริง ทำให้คำนึงถึงปัจจัยในส่วนนี้น้อย

ส่วนหนึ่งของการศึกษาได้หยิบยก เอนิเมออุตสาหกรรมภาคเหนือมา เป็นกรณีศึกษาควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ได้สอบถามเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อกลุ่มศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ในเรื่องความเหมาะสมของแหล่งที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ นั้น ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมมีความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าวว่าไม่เหมาะสม ส่วนนักวิชาการมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมแล้วในแง่ที่ตั้ง โดยให้เหตุผลที่แตกต่างกันออกไป แม้ว่าความคิดเห็นในเรื่องของการให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมไม่แตกต่างกัน แต่การที่ผู้ประกอบการและนักวิชาการ มีความเห็นต่อที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมส่วนใหญ่แตกต่างกันออกไปนั้น เพราะกลุ่มผู้ประกอบการและนักวิชาการมีจุดเน้นหนักและมีเป้าหมายที่เน้นหนักต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมไปในคนละแง่ คือ ผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริง และเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงในการดำเนินกิจการ จะให้ความสำคัญและคำนึงถึงแง่ธุรกิจ ซึ่งเป็นเรื่องของความมั่นคง เหตุผลส่วนตัวในการประกอบการและการลดต้นทุนการผลิตต่ำสุดเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด แต่สำหรับกลุ่มนักวิชาการ ซึ่งเป็นผู้ที่ยึดตามหลักทฤษฎี และเป็นผู้ที่รับนโยบายของรัฐมาปฏิบัติ นั้น จะคำนึงและให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่สังคม เศรษฐกิจ โดยส่วนรวมจะได้รับมากกว่าที่จะคำนึงถึงในแง่ธุรกิจ จากการที่ทั้ง 2 กลุ่ม มีเป้าหมายที่เน้นหนักไปในคนละแง่ นั้น มีผลทำให้นิคมอุตสาหกรรมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้รัฐบาลควรมีมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้นิคมอุตสาหกรรมมีผู้มาเช่าซื้อมากขึ้น

และโครงการได้รับผลสำเร็จ แม้ว่ารัฐบาลจะได้มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาแล้ว แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ เป็นเพราะสาเหตุหนึ่งที่กลุ่มนักวิชาการจะมองข้ามหรือให้ความสำคัญกับปัจจัยพฤติกรรมผู้ประกอบการ หรือเหตุผลส่วนตัวน้อย ได้แก่ การที่ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่เป็นคนท้องถิ่นส่วนมากจะมีที่ดิน เป็นของตนเองอยู่แล้ว จึงเป็นการช่วยลดต้นทุนในการประกอบการได้ขั้นแรก ประกอบกับผู้ประกอบการมีความเคยชิน หรือคุ้นเคยกับทำเลบริเวณนั้น สิ่งเหล่านี้จึงทำให้ผู้ประกอบการไม่ต้องการไปตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ณ ที่อื่นที่ตนเองไม่รู้จักหรือไม่คุ้นเคย จากการศึกษาพบว่านิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือไม่มีผลต่อการเลือกตั้งโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะผู้ประกอบการในท้องถิ่น ปัจจุบันปัญหาดังกล่าวได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะอุตสาหกรรมมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับการที่รัฐบาลมุ่งขยายการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง และมีการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมอุตสาหกรรมแก่นักลงทุนมากขึ้น นิคมอุตสาหกรรมจึงเป็นรูปแบบของการพัฒนาอุตสาหกรรมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะก่อประโยชน์ทั้งในด้านความเป็นระเบียบของการใช้ที่ดิน ด้านสิ่งแวดล้อม และเกิดการประหยัดภายนอกจากการรวมตัวกันของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน คล้ายคลึงกันหรือเกี่ยวข้องกัน จากการศึกษาที่ผ่านมาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ประกอบกับฝ่ายผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม เริ่มเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ รวมทั้งผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่พึงจะได้รับ ทั้ง 2 ฝ่าย จึงได้มีการร่วมมือประสานกันเพื่อผลสำเร็จของโครงการ ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ของการตั้งนิคมอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

อดีตในการพัฒนาอุตสาหกรรมนั้น รัฐบาลไม่ค่อยจะให้ความสนใจมากนัก ประกอบกับการพัฒนาและการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมยังน้อย การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมของผู้ประกอบการจึงจัดตั้งขึ้นโดยตัดสินใจเลือกที่ตั้งอย่างอิสระ ต่อมา เมื่อเมืองมีการพัฒนาและขยายตัวมากขึ้น ตลอดจนมีนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ การใช้ที่ดินในเมืองเริ่มสับสนปะปนกันในทุกกิจกรรม ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นระเบียบของการใช้ที่ดินขึ้น โดยเฉพาะในเขตเมือง ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อมีการพัฒนาหรือขยายตัวมาก ก็ประสบกับปัญหาดังกล่าว และจะยิ่งเพิ่มความรุนแรง ประกอบกับเชียงใหม่เป็นเมืองสำคัญทางการท่องเที่ยว มีวัฒนธรรมที่เก่าแก่ควรแก่การรักษาและอนุรักษ์ไว้ การที่มีโรงงานอุตสาหกรรม เข้าไปปะปนอยู่ในกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ของเมืองอย่างไร้ระเบียบ ก็ส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นแล้วในปัจจุบัน เช่น

ปัญหาน้ำเสีย มลภาวะทางเสียง แหล่งสลัม ภูมิทัศน์ของความเป็นเมืองท่องเที่ยวเสื่อมโทรม และ
 ด้อยคุณค่าลง ปัญหาการจราจรล้นสนและมีปริมาณมากขึ้นเป็นลำดับ ปัญหาเหล่านี้สืบเนื่องมาจาก
 ความบกพร่องและขาดความสนใจอย่างจริงจังในการวางแผนการใช้ที่ดินในอดีต ดังนั้นการที่จะไม่
 ำให้ปัญหาเหล่านี้เพิ่มความรุนแรงขึ้นจนแก้ไขได้ยากนั้น ก็ควรที่จะได้ร่วมมือกันทั้งภาครัฐบาลและ
 เอกชน แก้ไขปัญหากันอย่างจริงจัง

ผู้ศึกษาตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงเห็นควรรำให้มีการวางแผนทางด้านอุตสาหกรรม
 โดยการำให้ความสำคัญกับลักษณะทำเลที่ตั้ง โดยเฉพาะ เมื่อทราบถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการ
 เลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม จะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม และปรับปรุง
 อุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมแล้ว ำให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และควรมีการวางแผนที่จะกระจาย
 อุตสาหกรรมสู่ชานเมืองหรือจังหวัดที่อยู่รอบนอก ซึ่งไม่ห่างไกลจากเชียงใหม่มากนัก เพื่อป้องกัน
 ไม่ให้ความเจริญและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากความเจริญของเมืองกระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง
 เชียงใหม่ เช่นเดียวกับกรุงเทพฯ อีกทั้งยังจะเป็นการช่วยกระจายแหล่งแรงงานแก่แรงงานในเขต
 ชนบทและพื้นที่รอบนอก ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดที่เป็น เมืองบริวาร เกิดการขยายตัว
 และรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมของเชียงใหม่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาคนั้น จะเสียเปรียบกว่าตั้ง
 โรงงานในกรุงเทพฯ หรือส่วนกลาง เพราะการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาคต้นทุนการ
 ผลิตสินค้าจะสูงกว่า เนื่องจากอัตราค่าสาธารณูปโภคมีราคาสูง ผู้ประกอบการขาดข้อมูลทางการ
 ค่าและการลงทุน ขาดเทคนิคการผลิตที่ทันสมัย ค่าขนส่งวัตถุดิบและสินค้าสูง ขาดแรงงานฝีมือและ
 การขอรับการส่งเสริมการลงทุนได้ยาก สิ่งเหล่านี้ทำให้นโยบายการกระจายอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาค
 ค่อนข้างจะไม่ได้ผลสำเร็จ แต่ทั้งนี้โรงงานอุตสาหกรรมในเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะผลิตสินค้าเพื่อ
 บริการและบริโภคของคนในท้องถิ่นและภูมิภาค ส่วนอุตสาหกรรมที่มีการส่งผลผลิตจำหน่ายยังตลาด
 ภายนอกด้วย และมีแนวโน้มจะเพิ่มปริมาณการส่งออกนั้น ได้แก่ อุตสาหกรรมประเภทแปรรูปสินค้า
 เกษตร/อาหาร ได้แก่ผัก-ผลไม้กระป๋อง และอุตสาหกรรมประเภทหัตถกรรม ซึ่งมีนักลงทุนต่างถิ่น
 เริ่มำให้ความสนใจมาตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น และมีเงินทุนประกอบการสูงขึ้นกว่าเดิม ปัญหา
 ที่ผู้ประกอบการมักจะประสบได้แก่ ปัญหาวัตถุดิบไม่มีคุณภาพพอและขาดแคลนวัตถุดิบ ปัญหาด้านเงิน
 ทุน ปัญหาแรงงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ปัญหาด้านตลาดยังไม่กว้างขวางมากนัก และปัญหา
 ด้านเทคนิคการผลิตยังไม่ก้าวหน้าและทันสมัย เป็นต้น

ปัจจุบันรัฐบาลพยายามเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาเหล่านี้ อีกทั้งพยายามหามาตรการต่าง ๆ เพื่อชักจูงให้มีผู้ลงทุนในเชียงใหม่มากขึ้น โดยมีการกำหนด เขตส่งเสริมการลงทุนขึ้นที่อำเภอ สันกำแพง ซึ่งเป็นอำเภอที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมารองจากอำเภอเมือง และเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด อีกทั้งเป็นศูนย์สินค้าหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก นอกจากนี้ก็ได้มี การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือขึ้นที่จังหวัดลำพูน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการใช้ที่ดิน ประเภทอุตสาหกรรม และเป็นการกระจายโรงงานอุตสาหกรรมออกนอกเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็น ผลดีต่อการเป็นเมืองท่องเที่ยว และการอนุรักษ์วัฒนธรรมต่าง ๆ ของเมือง ไม่ให้ด้อยคุณค่าหรือ ขาดความงดงาม นอกจากนั้นยังเป็นการกระจายแหล่งงาน รวมทั้งช่วยยกฐานะทางเศรษฐกิจแก่ จังหวัดที่ยังมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจน้อย โดยผู้ลงทุนในเขตนิคมอุตสาหกรรมจะได้รับสิทธิประโยชน์ ต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการส่งออก เป็นผลทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง เนื่องจากเกิดการประหยัดภายนอกจากการรวมกลุ่มของโรงงานประเภทเดียวกัน หรือเกี่ยวข้อง กัน ซึ่งเท่าที่ผ่านมานิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ปัจจุบันเริ่มมี แนวโน้มที่ดีขึ้น เนื่องจากรัฐบาลได้พยายามแก้ไขและหามาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาให้นิคม อุตสาหกรรมประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ในการศึกษารุ่นนี้ ผู้ศึกษามีความคิดเห็นที่จะ เสนอแนะ 2 ประเด็น ดังนี้คือ

ประเด็นที่ 1 มาตรการสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้ว

ประเด็นที่ 2 มาตรการสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่

ประเด็นที่ 1 มาตรการสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้ว

การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมดังที่กล่าวแล้วไว้ในอดีตนั้น ผู้ประกอบการตั้งโรงงาน กันอย่างอิสระ ขาดการวางแผนในเรื่องการจัดระเบียบการใช้ที่ดิน ฉะนั้นการที่จะให้โรงงาน อุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมนั้นย้ายออกไปตั้ง ณ แหล่งอื่นที่รัฐกำหนดไว้ นั้น เป็นการยากอย่างมาก หาก ที่ใหม่ไม่มีข้อชักจูงที่ดีพอและคุ้มค่ากับการที่ย้ายไป จะพบว่าโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใน เขตเมือง ซึ่งเป็นศูนย์รวมความเจริญทุก ๆ อย่าง ทั้งทางด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลาด แรงงาน สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม เขตเมืองจึงเป็นจุดแรกที่ผู้ ประกอบการหรือนักลงทุนให้ความสนใจ การตั้งโรงงานจึงอยู่ปะปนกับกิจกรรมประเภทอื่น ๆ ใน เมือง ทำให้การใช้ที่ดินสับสนและไม่เป็นระเบียบ ก่อปัญหาต่าง ๆ ตามมา โดยเฉพาะจังหวัด เชียงใหม่ ซึ่งเป็นเมืองที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ แต่มีโรงงานอุตสาหกรรม

กรรมกระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองค่อนข้างสูง ปะปนอยู่ในเขตที่มีการอนุรักษ์และปล่อยมลพิษออกมาเป็น การทำลายคุณค่า รวมทั้งสภาพแวดล้อมของเมือง ส่วนในเขตชานเมืองและเขตชนบทของจังหวัด มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่มากหรือน้อย ทั้งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการตั้งโรงงานในพื้นที่ นั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในจำนวนที่แตกต่างกับเขตเมืองค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายวางแผนของจังหวัดที่จะได้มีการกำหนดมาตรการ แผนการต่าง ๆ เพื่อให้โรงงานอุตสาหกรรมกระจายอยู่ในเขตชานเมืองและชนบทมากขึ้น ไม่ให้โรงงานกระจุกตัว อยู่ในเขตเมืองมากนัก อีกทั้งทำให้รูปแบบและทำเลที่ตั้งของอุตสาหกรรมมีความเป็นระเบียบ และ สอดคล้องกับการเป็นเมืองสำคัญทางการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ โดย อาจจะมีมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรจะได้มีการตรวจสอบโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเมืองกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องมลพิษต่าง ๆ ที่ปล่อยออกมาจากโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ สภาพแวดล้อมของเมืองเสีย และออกกฎระเบียบจัดการกับโรงงานที่ปล่อยของเสียออกมาก่อให้ เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและชุมชนอย่างเคร่งครัด และกำหนดให้มีการปรับปรุงสภาพ อาคารโรงงาน บริเวณรอบ ๆ โรงงาน ให้เป็นระเบียบมีภูมิทัศน์ที่ดี
2. สนับสนุนการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตที่ผังเมืองรวมกำหนดไว้ และเขตชานเมืองหรือเขตชนบท ที่มีปัจจัยส่งเสริมการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนั้น ๆ โดย หน่วยงานของรัฐในท้องถิ่นควรจะได้มีการสอบถามปัญหาและความต้องการที่จะให้รัฐเข้าช่วยเหลือ กับผู้ประกอบการในเขตดังกล่าว ประกอบกับนำมาเป็นนโยบายหลักเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมในท้องถิ่น ต่อไป อีกทั้งควรจะได้มีการสำรวจพื้นที่ต่าง ๆ ในจังหวัดเพื่อศึกษาถึงความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ว่ามีปัจจัยสนับสนุนการลงทุนประกอบกิจการประเภทใดอย่างละเอียด ชัดเจน เพื่อจะได้เป็นข้อมูล พื้นฐานสำหรับ เอกชนนำมาพิจารณาตัดสินใจที่จะเข้ามาลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัด และมีความเชื่อมั่นว่าจะประสบผลสำเร็จในการประกอบกิจการ
3. ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้จ่ายประโยชน์ที่ดินภายในเขตนิคม อุตสาหกรรมภาคเหนือ รวมทั้งควรจัดเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับนิคมอุตสาหกรรม แก่ นักลงทุนท้องถิ่นและต่างถิ่น ทั้งในรูปของบทความ แผ่นพับ สื่อมวลชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการ ให้คำชี้แจง แนะนำ และชักชวนโดยตรงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และมีความรู้ในด้านนี้ เป็นอย่างดีแก่ผู้ประกอบการ
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุน หรือเป็นแหล่งเงินทุน ควรจะได้มีการแก้ไข โดยให้มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการที่ลงทุนประกอบการในลุ่ม

ภูมิภาค ได้รับสิทธิพิเศษกว่าการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในกรุงเทพฯ อย่างเด่นชัด และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่มุ่งกระจายอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาค

5. หน่วยงานของรัฐควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรมที่มีอยู่ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน เกี่ยวข้องกัน และมีแนวโน้มการพัฒนาสูง ครอบคลุมถึงประโยชน์ที่จะได้รับการรวมกลุ่มกันในประเภทอุตสาหกรรมนั้น ๆ

6. ควรจะได้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่แรงงาน ผู้ประกอบการในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบการ เช่น ความรู้ในด้านเทคนิคการผลิตสมัยใหม่ มาตรฐาน และรูปแบบที่ตลาดต้องการ การพัฒนาวัตถุดิบและการผลิต เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ามาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นข้อเสนอแนะอย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมจำนวนโรงงานที่จะเพิ่มขึ้นในเขตเมือง โดยให้มีการกระจายอยู่ในเขตชานเมืองหรือชนบทมากขึ้น และปรับปรุงพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดให้สอดคล้องกับสภาพหรือลักษณะเฉพาะของเมือง จากมาตรการข้างต้นที่รัฐบาลได้มีการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีโรงงานอุตสาหกรรม เข้ามาตั้งในเขตนิคมอุตสาหกรรมมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระจายความเจริญสู่พื้นที่รอบนอก และช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ที่จะตามมาจากการที่มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากในเขตเมือง ทั้ง ๆ ที่ได้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นแล้ว แต่ก็ไม่สามารถดึงดูดผู้ลงทุนให้เข้ามาตั้งโรงงานในเขตดังกล่าวได้มากนัก แต่ในปัจจุบันแนวโน้มที่จะมีผู้มาลงทุนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเขตส่งออก ทั้งนี้จากการออกแบบสอบถามพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักนิคมอุตสาหกรรมดีพอ และขาดความเชื่อมั่นในการที่จะเข้ามาตั้งโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมดังกล่าว สิ่งเหล่านี้เป็นจุดบกพร่องของทางหน่วยงานของรัฐที่สำคัญในด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่รูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบใหม่ให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการท้องถิ่นได้รับทราบและเข้าใจดีพอ นอกจากนี้การเพิ่มสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการที่ตั้งโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมส่วนภูมิภาคมากกว่าในส่วนกลาง ให้เห็นความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ดึงดูดนักลงทุน เข้ามาตั้งโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมมากขึ้น และผู้ประกอบการท้องถิ่นต้องการที่จะย้ายโรงงานเข้ามาอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม เพราะได้เล็งเห็นประโยชน์ความสะดวกในด้านต่าง ๆ ที่จะได้รับมากกว่าการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมนอกเขตนิคมอุตสาหกรรม

ประเด็นที่ 2 มาตรการสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่

จากผลของการขาดการวางแผนการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องในอดีต ทำให้การใช้ที่ดินเกิดความสับสนปะปนกันในทุกกิจกรรม โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ ที่มีการขยายตัวของเมืองค่อนข้างรวดเร็ว ดังนั้นปัจจุบันการให้ความสนใจในการกำหนดการใช้ที่ดินอย่าง เป็นสัดส่วน และเป็น

ระเบียบในแต่ละประเภทกิจกรรม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักถึงอย่างมาก การใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมควรเป็นประเภทที่ได้รับความสนใจอย่างมาก เพราะหากปล่อยปละละเลยไม่ให้ความสนใจในเรื่องนี้แล้วจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมากมาย

ดังนั้นจึงควรที่จะให้ความสนใจในการกำหนดย่านหรือเขตอุตสาหกรรม เพื่อจัดที่ไว้สำหรับการขยายตัวของอุตสาหกรรม ทั้งนี้จะเป็นแนวทางอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การขยายตัวและการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างมีระเบียบ มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพของเมือง และสะดวกในการที่รัฐจะจัดบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการให้ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และควบคุมการปล่อยของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมจะต้องคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาล ความเห็นของผู้ซึ่งนำนโยบายมาปฏิบัติ และความคิดเห็นของผู้ประกอบการมาประกอบกัน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในทางปฏิบัติ

1. นโยบายของรัฐบาล มุ่งกระจายการพัฒนาอุตสาหกรรมจากส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ การสร้างงาน การยกฐานะทางเศรษฐกิจ และขยายฐานทางเศรษฐกิจให้กว้างขึ้น โดยเน้นอุตสาหกรรมขนาดย่อมและครัวเรือน ซึ่งเป็นขนาดของโรงงานส่วนใหญ่ในภูมิภาค อีกทั้งการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมไปในแนวทางที่สอดคล้องกับลักษณะสภาพของเมือง และขนาดของโรงงาน ตลอดจนประเภทอุตสาหกรรมภายในจังหวัดด้วย

2. ความคิดเห็นของนักวิชาการ ซึ่งเป็นผู้นำนโยบายของรัฐมาปฏิบัติ และวางแผนให้เกิดผล โดยอาศัยแนวความรู้ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษา หรือเรียนรู้มาประกอบกันในการปฏิบัติงาน ซึ่งในการออกแบบสอบถามก็ได้มีการสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่กลุ่มนักวิชาการคำนึงถึง และให้ลำดับความสำคัญคือ

<u>ลำดับความสำคัญ</u>	<u>ปัจจัยหลัก</u>	<u>ลำดับความสำคัญ</u>	<u>ปัจจัยรอง</u>
1	การคมนาคมขนส่งสะดวกและมีบริการสาธารณูปโภค	4	แหล่งตลาด
	สาธารณูปการ	5	การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ
2	แหล่งวัตถุดิบ	6	ตั้งใกล้โรงงานอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันหรือเกี่ยวข้งกัน
3	แหล่งแรงงาน	7	ที่ดิน
		8	แหล่งพลังงาน

3. ความต้องการและการให้ความสำคัญของผู้ประกอบการ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ดังนี้

<u>ลำดับความสำคัญ</u>	<u>ปัจจัยหลัก</u>	<u>ลำดับความสำคัญ</u>	<u>ปัจจัยรอง</u>
1	แหล่งวัตถุดิบ	4	แหล่งแรงงาน
2	การคมนาคมขนส่งสะดวกและมีบริการสาธารณูปโภค	5	ที่ดิน
	สาธารณูปการ	6	การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ
3	แหล่งตลาด	7	แหล่งพลังงาน
		8	ตั้งใกล้โรงงานอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันหรือเกี่ยวข้งกัน
		9	แหล่งเงินทุน

ซึ่งเมื่อนำเอาวิธีคำนวณถึงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับของ สเปียร์แมนส์ ในการทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับการให้ลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ระหว่างความคิดเห็นของผู้ประกอบการและนักวิชาการ ปรากฏทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานไม่แตกต่างกัน

ในการกำหนด เขตอุตสาหกรรมหรือพัฒนาย่านอุตสาหกรรม ควรจะได้มีการนำเอาความคิดเห็นของทั้งนักวิชาการ และผู้ประกอบการ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลมาประสานกัน เพื่อความเหมาะสมในการกำหนดย่านหรือ เขตอุตสาหกรรม และการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อไป จึงได้เสนอมาตรการกว้าง ๆ ดังนี้คือ

1. ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ เฉพาะประเภทอุตสาหกรรมขึ้นมา โดยหน่วยงานของรัฐบาลเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการ โดยในการจัดหาพื้นที่เพื่อประกอบการในลักษณะของการรวมกลุ่มกันนั้น อาจพิจารณาเอาพื้นที่เดิมที่มีโรงงานประเภทนี้อยู่แล้ว หรือจัดหาพื้นที่ใหม่ที่ราคาไม่แพงนัก มีขนาดที่ดินเพียงพอ และมีปัจจัยที่สนับสนุนต่อการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนั้น ๆ จัดเป็น เขตหรือย่านอุตสาหกรรม เฉพาะประเภทขึ้น รวมทั้งหน่วยงานของรัฐควรให้การช่วยเหลือในด้านการประชาสัมพันธ์ และอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งลักษณะของการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม เฉพาะประเภทขึ้นนั้น ควรให้มีรูปแบบที่สามารถสนองต่อการเป็น เมืองท่องเที่ยวได้ด้วย

2. หน่วยงานของรัฐควรให้มีการเพิ่มการฝึกอบรม ให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการและแรงงาน ในการพัฒนาฝีมือ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้า ให้สามารถแข่งขันกับสินค้าต่างประเทศได้ อีกทั้งสถานศึกษาของจังหวัดควรจะได้มีการช่วยเหลือ ค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาวัตถุดิบ และการผลิตสินค้าสำหรับอุตสาหกรรมที่มีปัญหา และอุตสาหกรรมที่มีเส้นทางพัฒนาสูงในพื้นที่

3. หน่วยงานของรัฐควรให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในเรื่องของตลาด การหาตลาดให้กับสินค้า รวมทั้งการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ที่เป็นผลผลิตของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จัก และได้รับความสนใจจากตลาดต่างประเทศมากขึ้น

4. ควรจะได้มีการร่วมกันส่งเสริมวัตถุดิบให้มีคุณภาพ และสนองกับความต้องการของโรงงานได้เพียงพอ โดยอาจจะ เป็นไปในลักษณะที่โรงงาน เป็นผู้จัดซื้อพืชพันธุ์จากคำแนะนำของหน่วยงานรัฐบาลที่ได้มีการวิจัย เพื่อพัฒนาพืชพันธุ์ให้ เป็นวัตถุดิบที่มีคุณภาพ และสนองนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น รวมทั้งกระจายและสร้างแหล่งงานให้แก่ชาวบ้านในท้องถิ่น ในลักษณะที่โรงงานจะเป็นฝ่ายจ้างชาวบ้านมาปลูกพืชผลที่จะเอามาเป็นวัตถุดิบภายในพื้นที่ที่โรงงานจัดหามา ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐควรจะได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต ตั้งแต่คุณภาพของวัตถุดิบ ไปจนถึงขั้นตอนการแปรรูปเป็นสินค้า ตลอดจนการหาแหล่งตลาดจำหน่ายผลผลิตหรือสินค้า

5. ด้านแหล่งเงินทุน ควรจะได้มีการจัดหาแหล่งเงินกู้ที่ทำให้โอกาสแก่ผู้ประกอบการขนาดย่อมและครัวเรือนมากขึ้น และกัยืมเงินได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งให้มีหลัก

ทรัพย์สินในการค้าประกันการกู้ยืมเงินที่ไม่สูงมากนัก และหากผู้ประกอบการไม่มีหลักทรัพย์สินในการค้าประกัน ก็ควรจะได้จัดหาวิธีการอื่นทดแทน เพื่อผู้ประกอบการจะได้สามารถกู้ยืมเงินมาดำเนินการ และปรับปรุง พัฒนากิจการอุตสาหกรรม

6. ออกกฎระเบียบห้ามตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่อนุรักษ์ และจำกัดประเภทอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านมลภาวะ หรือให้มีการควบคุมจากหน่วยงานอุตสาหกรรมของรัฐอย่างเข้มงวดกับโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองไม่ให้ปล่อยมลพิษออกมา หากปล่อยออกมาก็ควรจำกัดของเสียให้หมดเสียก่อน เพื่อจะไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ชุมชน ภูมิทัศน์ของเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตชานเมืองและชนบท หน่วยงานของรัฐควรจะให้ส่งเสริม สนับสนุนในด้านการพัฒนาการผลิต ข่าวดสารข้อมูลต่าง ๆ ที่จะ เป็นประโยชน์ในการดำเนินกิจการในเขตที่ห่างจากตัวเมืองได้รับทราบ เช่น ในเรื่องของภาวะตลาด การพัฒนาด้านเทคนิคการผลิตต่าง ๆ เป็นต้น

จากมาตรการดังกล่าวข้างต้นนั้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นใหม่สามารถดำเนินกิจการอยู่ในส่วนภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มแรงดึงดูดให้มียกลงทุนสนใจเข้ามาลงทุนหรือตั้งโรงงานในส่วนภูมิภาคมากขึ้น เพื่อทำให้นโยบายของรัฐที่วางไว้ประสบผลสำเร็จ อีกทั้งยังทำให้การกระจายการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างมีรูปแบบ แบบแผน ที่สอดคล้องกับลักษณะของเมือง และการใช้ที่ดินของเมืองด้วย ซึ่งจะเพิ่มความเป็นระเบียบในการใช้ที่ดินของประเภทอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ การที่ทั้งฝ่ายนโยบายและปฏิบัติจะได้ร่วมมือประสานความคิด ความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ออกมาเป็นรูปแบบของการพัฒนาอันเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ สอดคล้องกับประโยชน์สังคมและท้องถิ่นส่วนรวม และเหมาะสมกับรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ของเมือง ความสอดคล้องกันดังกล่าวนี้ จะส่งผลให้การพัฒนาอุตสาหกรรมและการกำหนดเขตหรือย่านอุตสาหกรรมประสบผลสำเร็จ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เน้นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งในระดับของนักวิชาการ และระดับผู้ประกอบการ เพื่อจะได้ให้ทราบความคิดเห็นของทั้ง 2 ฝ่าย ต่อการให้ความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งจะนำมาสู่การจัดย่านหรือเขตอุตสาหกรรมที่เหมาะสม สนองตามความต้องการของทั้ง 2 ฝ่าย ผลของการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจจะศึกษาในการจัดย่านหรือเขตอุตสาหกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่นำนโยบายมาปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จได้ในที่สุด